

หลักสูตร How to do the Internal Control Assessment รุ่นที่ ๓
(การประเมินความเพียงพอของระบบควบคุมภายใน)

วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕

ณ โรงแรมแมนดาริน แมนเนจ บาย เซ็นเตอร์ พ้อยท์

สารบัญ

	หน้า
๑. หลักการและความสำคัญของการควบคุมภายใน	๑
๒. กรอบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO	๔
๓. การประเมินความเพียงพอของระบบควบคุมภายใน	๗

หลักสูตร How to do the Internal Control Assessment รุ่นที่ ๓ (การประเมินความเพียงพอของระบบควบคุมภายใน)

วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕

ณ โรงแรมแมนดาริน แมนเนจ บาย เซ็นเตอร์ พ้อยท์

๑. หลักการและความสำคัญของการควบคุมภายใน

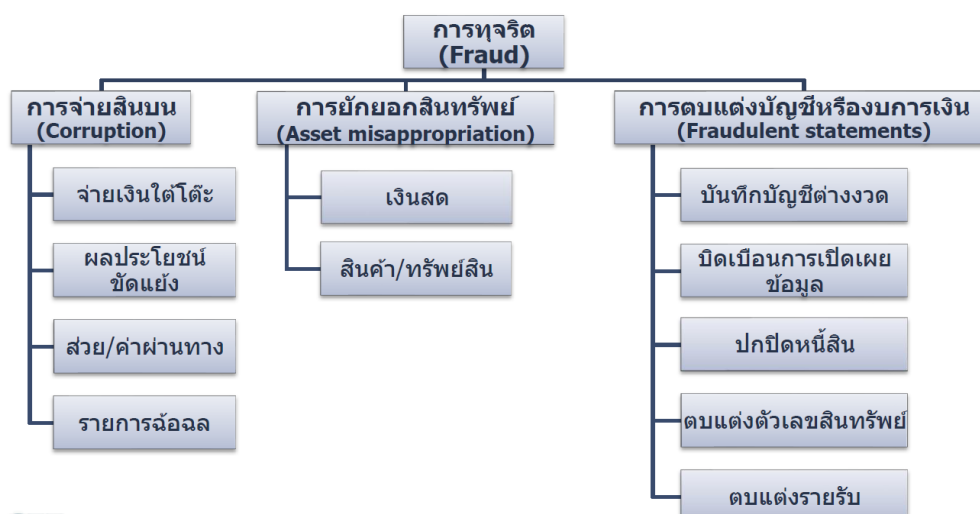
ความเสี่ยง (RISK) คือ สิ่งใด ๆ หรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นแล้วมีผลให้เกิดความไม่แน่นอนอันอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

การทุจริต (Fraud) การกระทำผิดกฎหมายของบุคคลหรือองค์กรในลักษณะของการฉ้อฉล หลอกลวง ปกปิด หรือทำลายความเชื่อมั่น การกระทำเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการคุกคามโดยใช้ความรุนแรงหรือการใช้กำลัง บังคับ การทุจริตอาจกระทำโดยกลุ่มบุคคลและองค์กร เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินของทรัพย์สินหรือบริการ เพื่อเลี่ยงการจ่ายเงินหรือการสูญเสียบริการ หรือเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของบุคคลหรือผลประโยชน์ทางธุรกิจ

ประเภทของการทุจริต (Fraud Tree)

ประเภทของการทุจริต (Fraud Tree)

ความเสี่ยง (Risks)

การบริหารความเสี่ยง – Risk Management : กระบวนการในการระบุ ประเมินจัดการ และควบคุม เหตุการณ์หรือสถานการณ์หรือสถานการณ์ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นอย่าง สมเหตุสมผลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

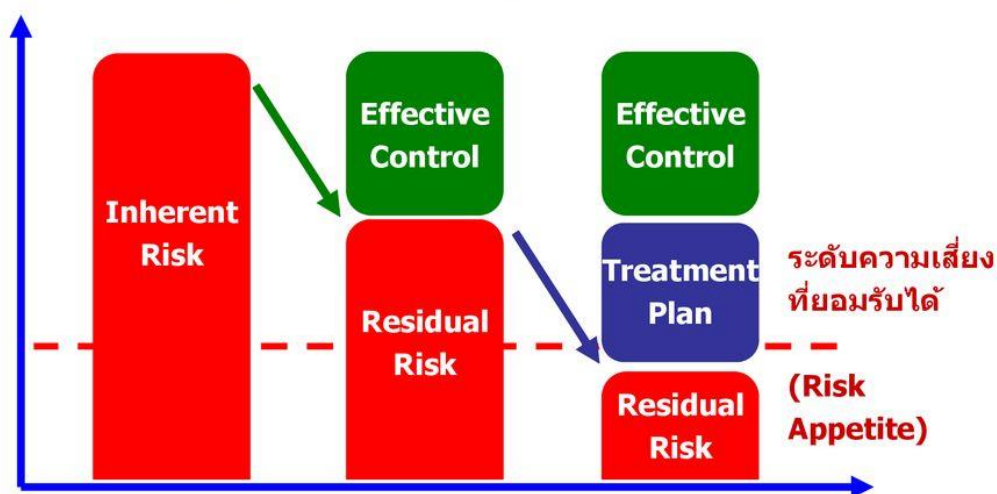
ความเสี่ยงที่มีอยู่ – Inherent Risk : ความเสี่ยงที่กิจการมีอยู่ตามลักษณะกิจการที่ดำเนินงานอยู่

ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ – Risk Appetite : ระดับความเสี่ยงที่องค์กรเต็มใจที่จะยอมรับ

Risk Management Concept

- การบริหารเพื่อลดความเสี่ยงลงมาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต้อง พิจารณาความคุ้มค่าระหว่าง ต้นทุนกับประโยชน์

ตารางระดับความเสี่ยง

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ตัวอย่าง

ผลกระทบ (Impact)	โอกาสเกิด (Likelihood)	ระดับความเสี่ยง = คะแนนประเมินมิติโอกาสเกิด x คะแนนประเมินมิติผลกระทบ		
		ระดับความเสี่ยง		
		ระดับความเสี่ยง		
		ระดับความเสี่ยง		
สูง (3)	ต่ำ (1)	Medium-High 1 x 3	High 2 x 3	Critical 3 x 3
	ปานกลาง (2)	Low 1 x 2	Medium 2 x 2	High 3 x 2
	สูง (3)	Low 1 x 1	Low 2 x 1	Medium-Low 3 x 1
		ต่ำ (1)	ปานกลาง (2)	สูง (3)

ระดับความเสี่ยง = คะแนนประเมินมิติโอกาสเกิด x คะแนนประเมินมิติผลกระทบ

- ระดับสูงมาก (Critical)** หมายถึง ความเสี่ยงในระดับสูงมาก ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเร่งด่วน เพื่อลดระดับความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพราะมีโอกาสสร้างความเสียหายให้กับหน่วยงานสูงมาก
- ระดับสูง (High และ Medium-High)** หมายถึง ความเสี่ยงในระดับสูง ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อลดระดับความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพราะมีโอกาสสร้างความเสียหายให้กับหน่วยงานในระดับสูง
- ระดับปานกลาง (Medium)** หมายถึง ความเสี่ยงในระดับปานกลาง พอสั่งจะยอมรับได้ แต่จำเป็นต้องมีการควบคุมภายในที่ดี กำกับดูแล ติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ระดับความเสี่ยงสูงขึ้น จนส่งผลกระทบต่อหน่วยงานมากขึ้นในอนาคต
- ระดับต่ำ (Low)** หมายถึง ความเสี่ยงในระดับต่ำ สามารถยอมรับความเสี่ยงได้อย่างแน่นอน โดยไม่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติม แต่ควรมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ เพราะส่งผลกระทบต่อหน่วยงานในระดับต่ำ

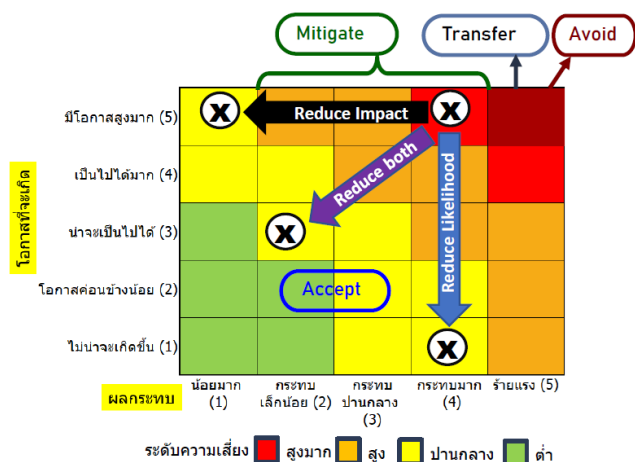
การตอบสนองต่อความเสี่ยง (Risk Response)

การตอบสนองต่อความเสี่ยง (Risk Response)

การระบุทางเลือกในการจัดการความเสี่ยง

การระบุทางเลือกในการจัดการความเสี่ยง

- พิจารณาวิธีการตอบสนองต่อความเสี่ยง (Risk Response)
 - การยอมรับ (Take / Accept)
 - การลด (Treat / Mitigate)
 - การกระจายหรือถ่ายโอน (Transfer / Share)
 - การหลีกเลี่ยงหรือยกเลิก (Terminate / Avoid)
- พิจารณาแนวทางในการลดระดับความเสี่ยง
 - ลดโอกาสที่จะเกิด
 - ลดความรุนแรงของผลกระทบ
 - ลดทั้งโอกาสและผลกระทบไปพร้อมๆ กัน
- วิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ที่จะได้รับ (Cost-Benefit Analysis)

๒. กรอบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO

COSO Framework

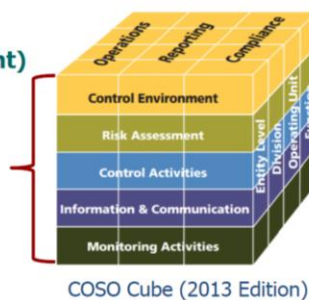

กรอบการควบคุมภายใน

COSO Control Framework กรอบการควบคุมภายใน

องค์ประกอบ 5 ด้าน

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)
2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
3. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)
4. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
5. กิจกรรมการติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

Control Environment

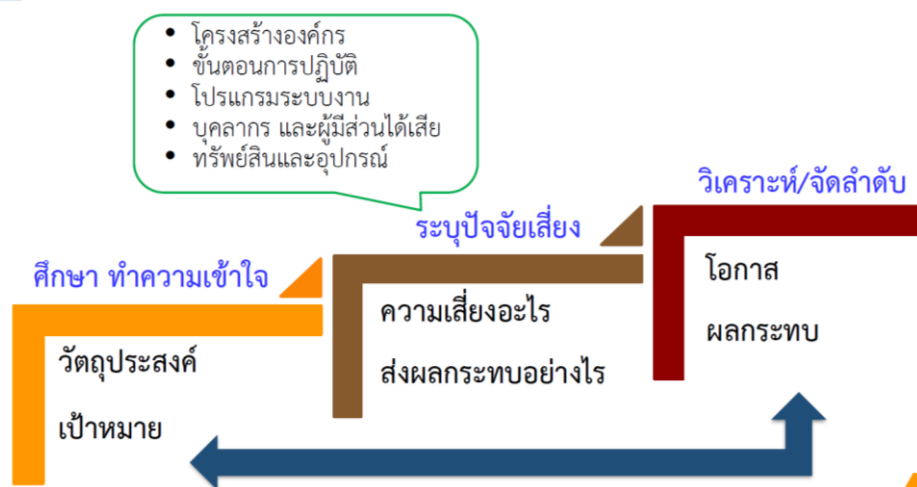
Control Environment องค์ประกอบที่ 1: สภาพแวดล้อมการควบคุม

สภาพแวดล้อมของการควบคุม เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกและบรรยากาศของการควบคุมภายใน โดยส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการควบคุมภายใน ปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมประกอบด้วย

Risk Assessment

Risk Assessment องค์ประกอบที่ 2: การประเมินความเสี่ยง

Control Activities

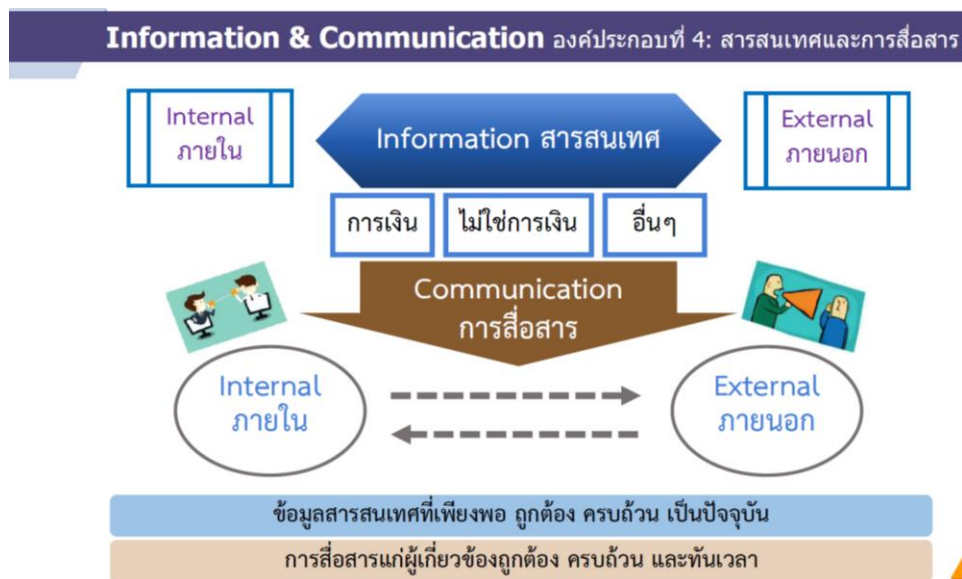
Control Activities องค์ประกอบที่ 3: กิจกรรมการควบคุม

ประเภทของการควบคุม

การประเมินทางเลือกการควบคุมต้องคำนึงถึงต้นทุนและผลประโยชน์

Information & Communication

Monitoring Activities

๓. การประเมินความเพียงพอของระบบควบคุมภายใน

แบบประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายใน

แนวคิดและวัตถุประสงค์

การมีระบบการควบคุมภายในที่ดีมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทที่มีประชาชนเป็นผู้ถือหุ้น โดยระบบที่ดีจะสามารถช่วยป้องกัน บริหาร จัดการความเสี่ยงหรือความเสียหายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัทและผู้ที่มีส่วนได้เสียได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทที่จะต้องดำเนินการให้มั่นใจว่า บริษัทมีระบบควบคุมภายในที่เหมาะสม และเพียงพอในการดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ กฎหมาย ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันทรัพย์สิน จากการทุจริตเสียหาย รวมทั้งมีการจัดทำบัญชี รายงานที่ถูกต้องน่าเชื่อถือแบบประเมินนี้ ได้จัดทำตามแนวคิดของ COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) ที่ได้ปรับปรุง framework ใหม่เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๖

การนำไปใช้

บริษัทควรใช้แบบประเมินนี้เป็นแนวทางในการประเมินหรือทบทวนความเพียงพอของระบบควบคุมภายในอย่างน้อยทุกปี และอาจมีการทบทวนเพิ่มเติมหากเกิดเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ การประเมินดังกล่าวควรผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทด้วย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็น มีความเข้าใจตรงกัน และสามารถกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริษัทได้ การตอบแบบประเมินในแต่ละข้อ ควรอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติจริง หากประเมินแล้วพบว่า บริษัทยังขาดการควบคุมภายในที่เพียงพอในข้อใด (ไม่ว่าจะเป็นการไม่มีระบบในเรื่องนั้น หรือมีแล้วแต่ยังไม่เหมาะสม) บริษัทควรอธิบายเหตุผลและแนวทางแก้ไขประกอบไปด้วย

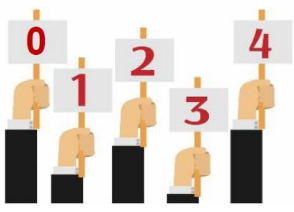
แบบประเมินความเพียงพอของระบบการควบคุมภายใน

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

เกณฑ์การประเมิน

□ ใช่ □ ไม่ใช่

0 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือไม่มีการดำเนินการในเรื่องนั้น
 1 = ไม่เห็นด้วย หรือมีการดำเนินการในเรื่องนั้นเล็กน้อย
 2 = เห็นด้วย หรือมีการดำเนินการในเรื่องนั้นพอสมควร
 3 = เห็นด้วยค่อนข้างมาก หรือมีการดำเนินการในเรื่องนั้นดี
 4 = เห็นด้วยอย่างมาก หรือมีการดำเนินการในเรื่องนั้นอย่างดียิ่ง

- อธิบายเหตุผล
- แนวทางแก้ไข

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน

- Staff
- Process Owner
- Internal Control

- Board of Director
- Audit Committee
- Risk Management Committee

- Internal Audit

.....